

Ker so tožniki, dasi so jim ta motenja znana bila, svojo tožbo še le dne 12. aprila 1878, vložili, morala se je leta v smislu §. 2. cesarske naredbe od 20. oktobra 1847, št. 12. drž. zak. odbiti, ter na redno pravno pot zavrniti. —1.

K pojmu „krive prisege“.

Dne 5. julija 1880. je Peter S. na sejmu v Ljubljani z neznanim človekom sklenil pogodbo, vsled katere je dal neznanemu prodajalcu za belo kobilo petdeset goldinarjev in jednoletno žrebe. Ali že istega dne opazil je Peter S., da je kobila naduhljiva; in v istini je živinče na naduhi že 27. julija 1880. sredi ceste poginilo. Ker v Kosesah neznanega prodajalca, ki je pri kupčiji trdil, da ondu stanuje, nikdo poznal ni, povpraševal je Peter S. drugod po njem in konečno ga je izvohal v osobi Matija G—a v Z. Ta pa je tajil, da je imel kaj opraviti s Petrom S., ter dejal večkrat: jaz vas ne poznam. Peter S. tožil je Matija G—a pred sodnijo v Postojini na priznanje neveljavnosti zamene. Pravda končala se je z rzsodbo od 9. marca 1881, št. 1109, v kateri se je Matiju G—u naložila naslednja prisega: Jaz prisežem Bogu vsegamogočnemu, vsegavedočemu čisto prisego, da — kolikor vem in se spominam — ni res, da sem jaz s tožnikom dne 5. julija 1880, na sejmu v Ljubljani menjavno pogodbo na ta način sklenil, da sem dal jaz njemu belo kobilo, on pa meni belo žrebe in petdeset goldinarjev, tako gotovo, kakor naj mi Bog pomaga!

To prisego je Matija G. sprejel, ter dne 2. avgusta 1881, k št. 7034 pred c. kr. okrajno sodnijo v Postojini tudi prisegel.

Preiskava je potem naslednjo manipulacijo odkrila. Izkazalo se je namreč, da je Matija G. z nekim Ivanom H. sklenil navidezno pogodbo, da mu namreč proda kobilo za 80 gld. Ivan H. prevzel je pri tem nalogo, da bode kobilo na sejmu prodal, ter prejeto kupno ceno izročil Matiju G. Le-ta pa se je zavezal, da bode plačal Ivanu H. primerno provizijo. Potem pa sta lovila po sejmu kupce; Ivan H. je prodajal, Matija G. mu je pa mešetaril. Konečno sta ujela Petra S—a, ter mu obesila kobilo. Po pričah se je potem

dokazalo, da je Ivan H. prejetih petdeset gold. in belo žrebe v istini izročil Matiju G. In dokazalo se je tudi, da sta se poštenjaka zavoljo provizije sprla, ker Matija G. ni hotel toliko plačati, kot je Ivan H. zahteval. Pri sodbi zagovarjal se je Matija G., da on v resnici ni sklenil nikake pogodbe s Petrom S.—om, da je bil pri tej menjavi samo mešetar, in da je torej golo resnico prisegel.

C. kr. deželna sodnija v Ljubljani je zatoženega z razsodbo od 27. oktobra 1881, št. 11454, oprostila, ter se pri tem sklicevala na to, da se je pogodba v resnici sklenila med Ivanom H. in Petrom S.

C. kr. državno pravdnništvo vložilo je ničnosti pritožbo; z razsodbo od 10. marca 1882, št. 13934 ex 1881 je c. kr. kasacijski dvor pokončal prvosodnijsko razsodbo, ter Matija G. zaradi goljufije obsodil.

Razlogi:

Ničnosti pritožba pobija prvo razsodbo iz uzroka §. 381., št. 9 a, kaz. proc. reda, meneč, da je vsled izreka sodnega dvora vprašanje, je li zatoženi izvršil goljufijo, zanikano, in da je tako zakon žaljen. Prva sodnija je, kakor se iz vsebine njenih razlogov razvidi, kot resnično smatrala, da je Matija G. z Ivanom H. samo navidezno pogodbo sklenil, in da je zadnji prav za prav samo mešetaril. Da je bil zatoženi pri zadevnej menjavi pravi sokompaciscent, sklepati se da posebno tudi iz tega, da se v razlogih prvega sodnika navaja, da je G. omenjeno kobilu H—ču samo iz namena izročil, da bi se pri sklepu menjave obnašal, kakor da je lastnik živinčeta. — — — —

Če je prva sodnija vzlic temu zatoženega oprostila, ter oproščenje opravičevala z izgovorom, da je pri sklepu menjave v istini H. in ne G. agiral, da pa se na dogovore med G. in H. sklenene ni smelo ozirati, in da je G. potem brez vsake zvijače priseči mogel, izrazila je pri tem mnenje, katero je pravno napačno, pravosodju celo nevarno.

Ker ozirati se ne sme na mrtvo črko prisege, temveč na pomen prisege, kakor si je ta pomen predočevala sodnija, ki je razsodila na prisego: po naravi stvari in po §. 3. zakona od 3. maja 1868, št. 33. drž. zak. moral je G. brez zvijače in brez dvoumnosti priseči.

G. bil je gotovo stranka v pogodbi, (ter si je bil tega tudi zvest), brez ozira na to, če je pogodbo osebno ali po kakem zastopniku sklenil.

Prva sodnija, ki je zatoženega od zatožbe oprostila, je v istini zakon žalila, ter s tem opravičila sklicevanje na ničnosti uzrok §. 281., št. 9, a, kaz. proc. reda.

Razsodba deželne sodnije v Ljubljani pokončati se je morala, ter v stvari sami po §. 288, št. 3, kaz. proc. reda izreči nova razsodba, ker so izkazane vse dejanstvene okoliščine, na katere se mora pri pravi uporabi zakona razsodba opirati, in katere proučujejo hudodelstvo goljufije po §§. 197, 199, lit. a, kazenskega zakona. D.

O interpretaciji pogodbe.

Anca N. tirja na podlagi daritne pogodbe dedinski delež po očetu, katerega plačilo ji je bilo obljubljeno, kadar bode spremenila stan.

Prva sodnija je tožbe zahtevo odbila iz sledečih

razlogov:

Tožbena na plačilo dedinskega deleža stavljena zahteva, kateri je tožnica v končnem govoru proti predpisu sodnega reda alternativno tudi naslov dolžnega ali postavnega dela pristavila, je toženec pred vsem z ugovorom rei judicatae pobijal.

Ta ugovor je dopustljiv, kakor je zahteva v bistvenem obziru nedopustljiva, kajti tožnica more terjani znesek pod naslovom dedinskega dela le takrat zahtevati, kedar bi ji po poti zapuščinske obravnave prisojen bil (§. 797, 798, 799. obč. drž. zak.); kar pa se tu ni trdilo, niti dokazalo. Pogodba A. pa nima oporočne oblike, in je kot spis „inter alios“ za toženca nasproti tožnici nevezaven (§. 881.).

Na vsak način bi bil toženec v smislu člena 3. le pogojno vezan ali dolžen; pogodbe je vedno po §. 914. razlagati, ker — ko bi se hotelo tožbo kot tožbo na dolžni del za veljavno smatrati bi jej v tem slučaju ugovor zastaranja nasproti stal (§. 1487.).